

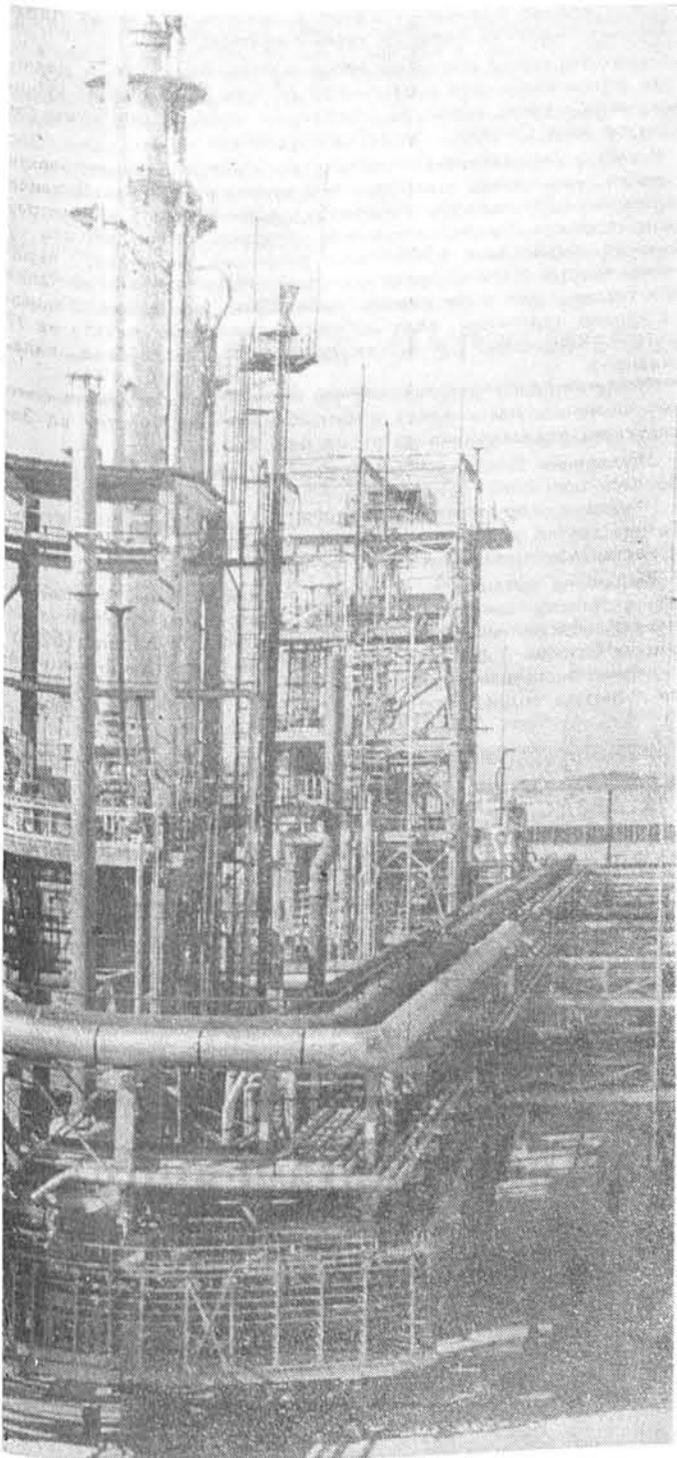
Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫНІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

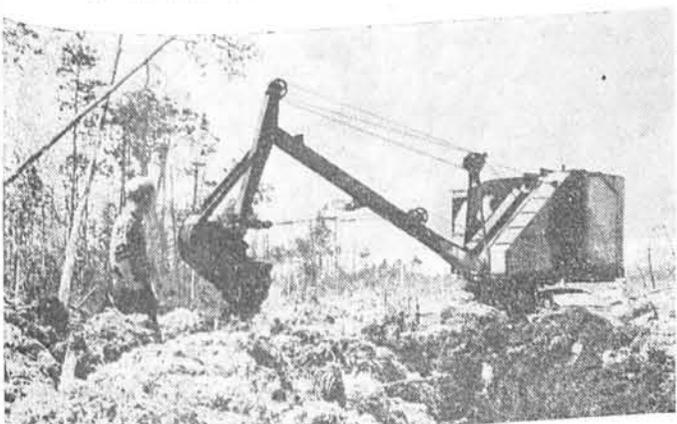
Цана 2 кап.

№ 38 (944) Верасень, 1966 г.

Год выдання 11-ы

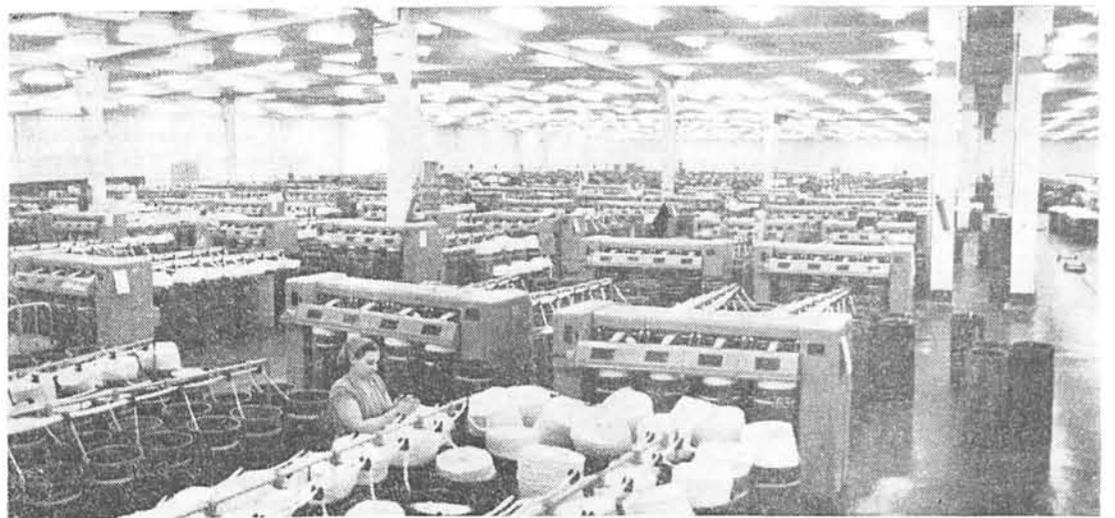
Узняліся ў неба тэрыяны вытворчых устаноў Гродзенскага азотнававага камбіната.

Зурына ў хвіліны будавання аднаго з будынкаў у вёсцы.

Так выглядае вёска ў вяршыні работнага запаса Гродзеншчыны.

НА БЫЛЫХ „КРЭСАХ“

Што можа быць прыемней за падарожжа па родных мясцінах? Асабліва, калі ты даўно не бачыў іх прыволля і прыгажосці... Ажываюць успаміны з перажытага і даўно мінулага. Прыемна здзіўляе і захапляе цудоўная ява нашых дзён.

Такія ўражанні валодалі маім сэрцам, калі я апынуўся на абшарах былой Заходняй Беларусі, дзе дваццаць год жыў калісь у часы белапольскай акупацыі.

Да непазнавальнасці змяніўся гэты край. Усё тут аднавілася, памаладзела. Зніклі парослыя зялёным мохам саламяныя стрэжкі вясковых будынкаў, шчыльна злепленых у адзін гурт, шэрых, пахілых, бедных. Зніклі струхлелыя парканы і платы, якімі сяляне абносилі свае гародзікі і хаты. Выраслі новыя будынкі, высокія, светлыя, прасторныя.

Асабліва гэты кантраст кідаецца ў вочы, калі мінаеш Глыбокае з яго маляўнічымі азёрамі і Бярэзвіцкім борам і выязжаеш на шлях, што цягнецца да Шаркоўшчыны.

Успамінаю, як некалі дабіраліся гэтай дарогай сяляне да Глыбокага вясной і восенню. Мужыцкія вазы і фурманкі, што цягнуліся сюды на кірмаш, ламалі восі і колы, вязнулі ў размокай гліне глыбокіх каляін і бясконцых калдобінах, напоўненых вадой. Шлях на ўсім сваім працягу рабіў многа крутых паваротаў, віўся з узгорка на ўзгорак. Зараз гэта роўная, нібы напаятая струна, гладкая шаша. На ёй рэдка сустранеш сялянскую конную фурманку. З канца ў канец снуюць бясконца пасажырскія аўтобусы, грузавыя машыны, трактары. Колькі іх прабягае за дзень!

За Бярэзвіцкім борам першай па гэтым шляху калісь была вёска Мярэцкія. Яна лічылася вялікай вёскай і выглядала, нібы чарада ластавак, што селі адпачыць на тэлеграфным дроце. Калі траплялася ў ёй лепшая хата паміж бедных халупак, дык яна належала аднаму з нешматлікіх мясцовых кулакоў.

Зараз старыя Мярэцкія зніклі, адышлі ў нябыт. Новыя Мярэцкія пачынаюцца ад самага Бярэзвіцкага бору і цягнуцца далёка за межы старой вёскі. Кожная калгасная хата — не хата, а дабротны асабняк, Стаяць дамы на сваіх сялібах у зеляніне садоў, зграбна ашалаваняныя, пафарбаваныя, з прыгожымі зашклёнымі веранадмі і ганкамі. Глядзіш на ўсё гэта з акна машыны, і радуецца сэрца такой змене. Пакуль праедзеш вёску, якая цягнецца некалькі кіламетраў, тут сустранеш і двухпавярховы будынак школы, і будынкі бібліятэкі, хаты-чытальні, пошты, і шмат іншага, чаго ніколі не было ў старых Мярэцкіх. А мачты тэлевізійных антэн — амаль над кожным домам.

Мінаем Мярэцкія... Крыху воддаць, з правага боку ад шляху, відаць знаёмыя вёскі: Галубчыкі, Матошкі, Бараны, Бабічы і Мікуліна. Яны таксама не падобны на тыя, што захавала памяць з часоў маёй маладосці. Таксама патанаюць у зеляніне садоў. Амаль ля кожнай вялізнай збудаванні жывёлагадоўчых ферм з воданепроніцаемымі вежамі і прасторнымі гаспадарчымі дварамі. Гэта ўжо уладанні слаўтага калгаса «17 верасня». Кіруе ім Герой Сацыялістычнай Працы Пугаўка. Калгас вялікі і заможны.

Дзе б ні праяжджаў — праз раённы цэнтр ці праз калгасную вёску, — усюды людзі шмат будуць. Узводзяць жылыя дамы, школы, сельскагаспадарчыя будынкі. Гэта — характэрная рыса былых «крэсаў».

...Верасень. Калгасныя абшары апусцелі. Уся збжына ўбраная. Капаюць бульбу. Зялёнае ўжо маладая рунь азіміны, а на іржышчы стаяць адзінокія сцірты абмалочанай саломы.

— Сёлета мы лёгка з усімі работамі ўправіліся, — гаворыць старшыня Більдзюжскага калгаса, што на Шаркоўшчыне, Міхаіл Васільевіч Бурчыц. — Па-першае, стаяла добрае надвор'е, а па-другое, тэхнікі ў нас хоць адбаўляй. Амаль усё машыны робяць.

І сапраўды, тэхнічная база калгаса багатая. Пад вялізнымі павецямі стаяць, як у парту на прыколе, камбайны, трактары, розныя сельскагаспадарчыя машыны.

...Ад вёскі да вёскі, ад горада да горада вялі мяне шляхі-дарогі роднага краю. І ўсюды я бачыў, як новай красой зацвіла родная зямля. Новае жыццё ўсталявалася на былых «крэсах».

Міхась МАШАРА.

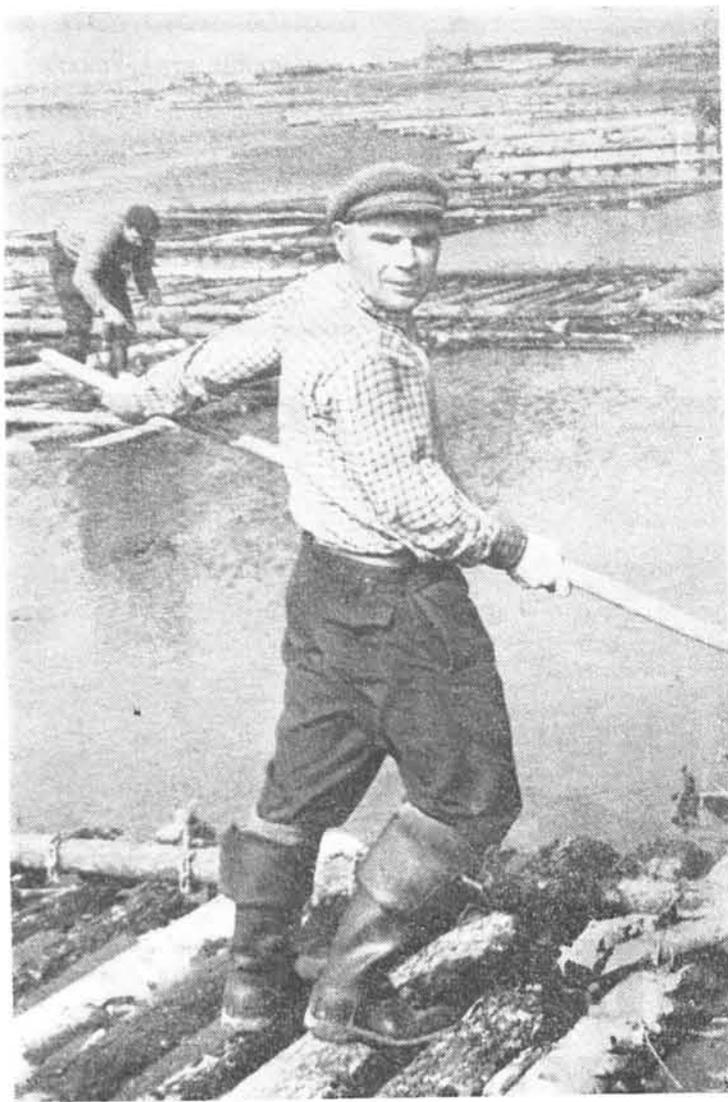
У стужкава-ручным дзеі Баранавіцкага тэкстыльнага камбіната.

Вёска на ўзбярэжжы вёскаў, якія ўсталяваліся ў вёсцы ў вяршыні работнага запаса Гродзеншчыны.

Малодзёны танец «Жыць і вынавадзі артыстаў Ваўкі вышкага дома пачынаў школьнікаў.

Дэлегацыя Беларускай ССР на XXI сесію Генеральнай Асамблеі ААН

Савет Міністраў Беларускай ССР зацвердзіў дэлегацыю БССР на XXI сесію Генеральнай Асамблеі ААН.

Дэлегацыю ўзначальвае міністр замежных спраў БССР Гурыновіч А. Е. У састаў дэлегацыі ўваходзяць: Чарнушчанка Г. Г., Пана-

мароў В. Г., Каванцава Г. М., Мацвееў Ул. Б. (дэлегаты), Станкевіч Г. М., Кавалёў П. Н., Максімаў Л. І., Пяшкоў В. І. (намеснікі дэлегатаў), а таксама саветнікі і эксперты: Максіменка І. Ф., Пракаповіч Э. М., Лук'яновіч В. І., Васільеў А. В., Марцьеў А. Н.

ДА ДНЯ РАБОТНІКАЎ ЛЕСУ

Баранавіцкі леспрамгас — адзін з перадавых у Беларусі — неаднаразова выходзіў пераможцам у сацыялістычным спаборніцтве лесаробаў рэспублікі. Добра працуе калектыў леспрамгаса і ў першым годзе новай пяцігодкі.

З лясных дзялянак па Шчары і Нёману, Прыпяці і Дняпры днём і ноччу ідуць плыты з лесам. Іх водзяць вопытныя плытагоны. Аднаго з іх — Васіля Шавеля фотакарэспандэнт БЕЛТА А. Пераход зазняя на падрыхтоўцы каравана на Быценскім руме. На рахунку Васіля Шавеля — тысячы кубаметраў лесу, дастаўленага мэблевай фабрыцы і лесававоду ў Слоніме, Мастоўскаму фанера-дрэвапрацоўчаму камбінату і іншым прадпрыемствам.

МІНСКА - ВІЛЕЙСКАЯ ВОДНАЯ СІСТЭМА

Зацверджана праектнае заданне на будаўніцтва Вілейска-Мінскай воднай сістэмы — адной з найбольш буйных гідра-тэхнічных будоўляў Беларусі гэтай пяцігодкі.

Перакідка сцёку ракі Віліі дасць магчымасць штогод дадаткова атрымліваць для патрэбнасці Мінска 382 мільёны кубічных метраў вады, стварыць нармальны водны і санітарны рэжым на рацэ Свіслач і Заслаўскім вадасховішчы.

У састаў спраектаванай інстытутам «Укравадаканалпраект» сістэмы ўваходзяць галаўны гідравузел на рацэ Віліі, канал даўжынёй 62 кіламетры з гідразбудаваннямі. За 5 кіламетраў вышэй горада Вілейкі намечана стварыць самае вялікае ў Беларусі вадасховішча. Па сваіх размерах яно нават перасягне возера Нарач. Праектам прадугледжана выкарыстанне яго таксама для развядзення рыбы. Пяць помпавых станцый на канале падымуць ваду да водападзельнага пункта на 77 метраў. Затым яна самацёкам пастуіць у Заслаўскае вадасховішча.

Прадугледжана рэгуляванне рэчышча Свіслачы шляхам яго выпраменьвання, расшырэння і паглыблення на ўчастку ад Заслаўскага вадасховішча да вусця ракі Волмы.

Збудаванне Вілейска-Мінскай сістэмы не пагоршыць воднага балансу ракі Віліі.

Пачалася падрыхтоўка да будаўніцтва новай воднай сістэмы. Гатова частка рабочых чарцяжоў. Будаўніцтва даручана Міністэрству меліярацыі і воднай гаспадаркі Беларускай ССР.

Вырашана пытанне эксплуатацыі воднай сістэмы. З гэтай мэтай у Мінску намечана стварыць цэнтральны дыспетчарскі пункт, забяспечаны сродкамі тэлекіравання. У перыяд будаўніцтва ў раёне Заслаўскага вадасховішча будзе дзейнічаць пастаянная эксперыментальная палявая база навукова-даследчага інстытута водных праблем.

ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ *

● 18 ВЕРАСНЯ ў НАШАЙ КРАІНЕ АДЗНАЧАЮСЯ ДЗЕНЬ РАБОТНІКАЎ ЛЕСУ ● НА 3 000 КВАДРАТНЫХ МЕТРАЎ ПЛОШЧЫ ПАШЫРЫЛАСЯ МІНСКАЯ АБЛАСНАЯ БАЛЬНІЦА ● НОВАЯ ЛІФТЫ МАГІЛЁўСКАГА ЗАВОДА «СТРОММАШЫНА» ● ГАСПАДАРКІ ВІЦЕБШЧЫНЫ РАЗЛІЧВАЮЦЬ АТРЫМАЦЬ СЕЛЕТА АД ІЛЬНАВАЛАКНА ЗВЫШ 50 МІЛЬЁНАЎ РУБЛЁУ ДАХОДУ

МІНСК. Яшчэ адзін прыгожы чатырохпавярховы будынак з'явіўся ў гарадку Мінскай абласной бальніцы. Медыцынскія работнікі, якія абслугоўваюць хлебарабаў, атрымліваюць дадаткова ў сваё распараджэнне звыш 3 000 квадратных метраў плошчы. На першых двух паверхах новага будынка размесцілі кабінеты бальнічнай паліклінікі. У іх устаўляюцца найноўшае дыягнастычнае і лячэбнае абсталяванне. Два верхнія паверхі адводзяцца пад стацыянар на 100 ложкаў для вочнага і вушнага аддзяленняў. Спецыяльнае памяшканне атрымлівае дзіцячае аддзяленне.

Цяпер стацыянары лячэбнай установы налічваюць 700 ложкаў. У перспектыве — будаўніцтва яшчэ аднаго лячэбнага корпусу на 250 ложкаў з вялікім лабараторным аддзяленнем, пансіяната для хворых, што прыязджаюць на амбулаторнае лячэнне.

ЧАЧЭРСК. Механізатары раённага аб'яднання «Сельгастэхнікі» пачалі распрацоўку мелавага кар'ера ў саўгасе «Сож». Прыгатаваны першыя сотні тон мукі для вапнавання кіслай глебы. Яна ў тры-чатыры разы дзешавей, чым прывазная. Вырашана нарыхтаваць селета 10 тысяч тон вапнякоў. Гэта дасць магчымасць нейтралізаваць землі ў саўгасе «Сож» і «Нісімкавічы», калгасах «Камунар» і «Звязда», а ў далейшым забяспечыць усе гаспадаркі мясцовымі вапняковымі матэрыяламі.

МАГІЛЁУ. Вытворчасць паўтонных пасажырскіх ліфтаў-аўтаматаў наладзіў магілёўскі завод «Строммашына». Яны прызначаюцца для вышынных 16—17-павярховых жылых будынкаў. Новы ліфт мае прасторную кабінку даўжынёй звыш 2 метраў. Гэта дазваляе перавозіць у ёй, акрамя людзей,

мэблю. Унутраныя сцены ліфта аддзеланы дэкаратыўнымі пласцікамі прыемных таноў. У гэтым годзе машынабудаўнікі вырабляць 34 такія ліфты.

БАБРУЙСК. Усё шырэй разгортваецца падрыхтоўка да фестывалю самадзейнага мастацтва ў гонар 50-годдзя Савенкаў улады. За апошні час у горадзе створана шмат новых калектываў мастацкай самадзейнасці. Цяпер у Бабруйску налічваецца 7,5 тысячы ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Яны працуюць над новымі канцэртнымі праграмамі і пастаноўкамі, прысвечанымі нашай савенкаў рэчаіснасці.

ВІЦЕБСК. Першую трасу новага ўраджаю даставілі гаспадаркі вобласці на Полацкі, Талачынскі, Дубровенскі, Міёрскі льнозаводы. У Міёрскім раёне 80 тон трасы здаў калгас імя Парыжскай камуны.

Гаспадаркі Віцебшчыны разлічваюць атрымаць ад ільнаводства звыш 50 мільёнаў рублёў даходу.

РЭЧЫЦА. На паўднёвым усходзе горада раскінулася вялікая будаўнічая пляцоўка. Тут растуць новыя аб'екты наф-

тапрамысловага ўпраўлення «Рэчыца-нафта». Узводзяцца рэзервуарны парк для прыёму нафты, нафтаналійная эстакада з помпавай станцыяй, механічныя майстэрні, канцельная і іншыя збудаванні. Пракладваецца магістральны нафтаправод.

БРЭСТ. Абельскі памяці загінуўшых герояў Н-скай танкавай дывізіі адкрыт у прыгарадзе Брэста. Тут, на рубяжы савецкай Айчыны, байцы злучэння першымі прынялі на сябе ўдар фашысцкіх полчышчаў. У няроўных баях воіны-танкісты правілі бязмежную мужнасць, стойкасць і адвагу. З выпадку адкрыцця абеліска адбыўся мітынг. Да падножжа абеліска ўскладзены кветкі.

ЖАБІНКА. На месяц раней, чым у мінулым годзе, на цукровым заводзе пачаўся сезон перапрацоўкі буракоў. Калектыву прадпрыемства ажыццявіў рад мерапрыемстваў па павышэнню магутнасці, механізацыі працаёмкіх працэсаў. У выніку выпуск цукру ўзрастае на 15—20 працэнтаў за суткі.

У новым сезоне завод перапрацуе больш чым тры мільёны цэнтнераў буракоў і дасць 350 тысяч цэнтнераў цукру.

Магілёў, «Лаўсанбуд»

Пад Магілёвам будуюцца гігант вялікай хіміі рэспублікі — камбінат сінтэтычнага валакна лаўсан. Цяпер работы ідуць на дзясці буйных аб'ектах.

НА ЗДЫМКУ: брыгадзір мантажнікаў Аляксандр Дзегцяроў са сваімі таварышамі Анатолем Мікалаенкам і Фёдарам Лугаўскім, якія працуюць на будоўлі.

Фота М. Мінковіча.

Выпадак ў Малійскай бальніцы

З рэспублікі Малі на радзіму вярнуўся савецкі ўрач Аляксандр Галоўчанка. Ён расказаў аб адным эпізодзе, які адбыўся нядаўна ў бальніцы горада Гао.

Як і штодзённа пасля ранішняга абходу хворых у шпіталі, Галоўчанка веў прыём пацыентаў у сябе ў кабінце. Нечакана ў дзверы пастукалі.

— Зайдзіце, — сказаў доктар.

У кабінет уваўлі чалавека, у якога было скрываўлена адзенне, а сам выглед сведчыў аб тым, што з ім адбылося вялікае няшчасце.

— Неадкладна ў аператыўную, — распарадзіўся ўрач.

Першы ж агляд паказаў, што ў пацярпелага быў парэзаны кішэчнік, траўміраваны печынь і страўнік. Хворы страціў шмат крыві. Стан пагаршаўся з кожнай хвілінкай: рэзка ўпаў ціск, не праслухоўваўся пульс. Смерць магла наступіць у любы момант. Неабходна было неадкладна зрабіць аператыўную, але хірург не мог пачаць яе: у першую чаргу трэба было зрабіць пераліванне крыві, а яе не было. На дапамогу прыйшоў другі савецкі ўрач—Уладзімір Зіц.

— Доктар Зіц згадзіўся аддаць сваю кроў, — расказвае А. Галоўчанка, — і я пачаў неадкладна рабіць пераліванне. Было пераліта каля 300 кубікаў. У нашага пацыента з'явіўся пульс, пачаў узнімацца крывацкі ціск. Некалькі гадзін працягвалася складаная аператыўная, у выніку якой пацярпелы быў выраўнаваны. Мясцовыя жыхары гаварылі нам, што ніколі яшчэ сурэпец не аддаваў для выратавання маліцца сваю кроў.

У шпіталі Гао Аляксандр Галоўчанка правёў каля 400 аператыў.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

«НА БЫЛЫХ «КРЭСАХ». Известный белорусский писатель Михась Машара приглашает читателя в интересное путешествие по бывшей Западной Белоруссии. Неузнаваемо изменился этот край. Там, где жались одна к другой покосившиеся хатенки под соломенными крышами, выросли новые дома. Не вязнут больше крестьянские возы на разбитых дорогах—по прямому, как натянутая струна, шоссе снуют автобусы, грузовые машины, тракторы. По иному выглядят теперь и знакомые автору деревни: Мерецкие, Голубчики,

Матошки, Бараны, Бабичи, Микудино.

Анна Осипчук, или Анюта, как любовно называют ее односельчане, живет в полесской деревне Табулки. После окончания сельскохозяйственной школы в Пинске работала в колхозе зеньевой. Поступила заочно учиться в Горецкую сельскохозяйственную академию. Анюту назначили колхозным экономистом, избрали депутатом областного Совета. Об этой трудолюбивой девушке рассказывается в заметке «**СОНЕЧНЫ ХАРАКТАР**» (3 стр.).

Судьба Павла Моисеевича Бандацкого некоторым нашим

соотечественникам покажется знакомой: армия Андерса, скитания по разным странам, случайная работа, тоска по Родине. Жена и дети, которые живут в Кожан-Городке Лунинецкого района, звали его к себе. И вот Павел Моисеевич приехал в родные места. Прожил в своей деревне месяц, два и решил не возвращаться в Англию («**РОДНЫЯ ЯБЛЫНЬКІ**», 3 стр.).

Филипп Иванович Малькевич живет в Аргентине. Почти 30 лет прошло с тех пор, как уехал он из родной деревни Большой Лес Солигорского района. Тяжкие испытания выпали на долю жителей этой деревни в годы войны, нелегко было поднимать хозяйство в послевоенные годы. Но труд людей не пропал даром: богатым стал колхоз. В достатке живут и родные Филиппа Ивановича. Обо всем этом рассказывает Малькевичу его сестра

Зиновия Ивановна Бородич в открытом письме «**НА БЕРАГАХ МАРАЧАНКІ**» (4-5 стр.).

Молодым актерам театра имени Я. Купалы Лилии Давидович и Геннадию Гарбуку посвящена статья «**МАЛАДОЕ ПАКАЛЕННЕ КУПАЛАЎЦАЎ**» (6 стр.). Им, выпускникам Белорусского театрального института, посчастливилось совершить свое актерское мастерство в прославленном коллективе купаловцев. Этапной для обоих была сначала телестановка, а потом театральный спектакль «Люди на болоте» по роману И. Мележа. Ганна в исполнении Л. Давидович и Василь в исполнении Г. Гарбука были настоящей творческой удачей молодых актеров. А сам спектакль стал значительным событием в нынешнем театральном сезоне.

Три года механик Минского

тракторного завода Иван Болдырев пробыл в Индии. Полномочный представитель белорусских тракторостроителей, он проверял, как работают наши тракторы на индийской земле, преподавал на курсах механизаторов. Машины с маркой МТЗ очень популярны в Индии. Практически без ремонта они работают семь лет («**МЕХАНИК З МІНСКА**», 7 стр.).

«**ПАТОМКАМ — НА ВЕЧНАЕ КАРЫСТАННЕ**». Прогрессивное человечество отмечает 800-летие со дня рождения великого грузинского поэта Шота Руставели, бессмертная поэма которого «Витязь в тигровой шкуре», написанная сотни лет назад, до сих пор волнует умы и сердца читателей. В эти дни в издательстве «Беларусь» вышла поэма Шота Руставели в переводе белорусских поэтов Алеся Звонака и Миколы Хведоревича. Отрывок из нее помещен на 8 стр.

НАШИ КАРЭСАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

СОНЕЧНЫ ХАРАКТАР

Я раскажу вам пра звычайнага чалавека, пра дзіўчыну. За яе спіной — нічога гераічнага, асаблівага. Як і сотні тысяч яе ровеснікаў, яна працуе ў калгасе, бясконца любіць жыццё, а яшчэ больш людзей. Імёна гэта і прынесла ёй шырокую вядомасць, павагу і пашану. Сустрэўся я з ёю ў час адной камандзіроўкі. Восі, як гэта было.

Мікалай Пратасевіч, сакратар райкома камсамола, перапытаў:

— Значыць, патрэбен герой для партыі? Я магу вам даць не адну кандыдатуру. Але думаецца, лепш за ўсё з'ездзіць у калгас «Праца».

— Да Ганны Асіпчук?
— Адкуль вы аб ёй ведаеце?
— У раённым упраўленні сельскай гаспадаркі пра яе разказвалі.

— А-а-а... Ну, тады не можа і быць лішняй гаворкі, — ажывіўся сакратар. — Сцяпан! У «Праца» трымаем кірунак.

Шаша. Кіламетр за кіламетрам. І вось мы ўжо ў Табулках. Гэта — цэнтральная сядзіба калгаса. Заходзім у кантору. Тут і адбылося наша знаёмства з калгасным эканамістам Анютай — так называюць яе ў вёсцы. Невысокая, крыху сарамлівая, вочы глыбокія і прыгожыя.

Не адразу робіцца вялікае. І Анюта Асіпчук не адразу стала добрым спецыялістам. Вучылася яна тут, у Табулках, а калі скончыла дзесяцігодку, надумалася працягнуць вучобу.

Пінская сельскагаспадарчая школа. Вяртанне ў родны калгас. Праўленне прызначыла Анюту звенявой. Шчодро адзякавала зямля за клопаты. І кукуруза добра ўраджала, і лён, і цукровыя буракі. Маштабы работы патрабавалі новых ведаў. І Анюта рашыла паступіць у Горацкую сельскагаспадарчую акадэмію. У вёсцы не маглі не заўважыць вялікай Анюцінай любові да зямлі. Таму і прапанавалі дзіўчыне працаваць аграномам.

А потым яе прызначылі эканамістам. Гэта праца складаная, патрабуе шмат літвасці, разважлівасці, прыходзіцца не сці адказнасць за матэрыяльную сродкі ўсяго калгаса.

Аб справах сваёй гаспадаркі Аня раскажае з нейкай затоенай радасцю:

— Людзі нашы жывуць няпер добра. Паўсюдна ўведзена гарантаная аплата. Можна праўда, не ўсё ў нас яшчэ ў дастатку, але думаецца, што праз год-другі для калгаснікаў будзе зроблена больш, чым зараз. Восі зірніце.

І дзіўчына пачала знаёміць нас з лічбамі і планами сельгасарцелі. А яна ведае цану кожнай, нават нязначнай лічбе.

Горацкую сельскагаспадарчую акадэмію Ганна Асіпчук скончыла яшчэ летась. Але не паменела ў яе клопатаў і абавязкаў. Людзі абралі яе дэпутатам абласнага Савета.

У Пінск мы вярталіся позна. Даўно цемра ахутала наваколле. Даўно прамільгнулі апошнія дамы палескай вёскі Табулкі. А мы ўсё едем. Нейкі час маўчым. Не ведаю чаму, але я быў упэўнены, што ў гэту хвіліну кожны з нас думаў пра Анюту, прадстаўніцу нашай моладзі, нашай рэалісткі.

А. БЯРЖЫНСКІ.

НА ПАЎНОЧНАЙ УСКРАІНЕ ЛЮБАНІ

Канцаецца вуліца, і дарога, на якую яна выходзіць, разгаліноўваецца на Слуцк і Бабруйск. Людзі старэйшага ўзросту памятаюць, што тут, на скрыжаванні, стаяў толькі адзін домік рамонтнага майстра.

Зараз жа паабпал дарогі высіяцца карпусы прамысловых прадпрыемстваў. Тут і раённае адзяленне «Сельгастэхнікі», а насупраць — будаўніча-мантажнае ўпраўленне. Адноўлена будзеца імклівы наступ на палескія балоты. Толькі сёлетая меліярацыя асвоіць і далучыць да ворнага масіву 3,5 тысячы гектараў тарфянікаў. На плошчы 160 гектараў будзе накладзен ганчарны дренаж.

Завод жалезабетонных вырабаў — прадпрыемства маладое. Але і аб ім ужо ідзе добрая слава. Будаўніча-мантажным упраўленнем Мінскай вобласці завод пастаўляе для гідрамеліярацыйных збудаванняў 90 відаў канструкцый.

За ракой Арэсай, дымяць трубы буйнейшага ў рэспубліцы пеньказавода.

Усцяж дарогі выраслі новыя вуліцы з прыгожымі дамамі. З паўночнай ускраіны, цяпер ажыўленага і многалюднага месца, у цэнтр гарадскога насялення бесперапынна курсіруюць аўтобусы.

В. БЫЧОК.

РОДНЫЯ ЯБЛЫНЬКІ

Павел Майсеевіч любоўна дакранаецца да яблынькі, усыпанай залатымі пладамі. Яна маладая, пладаносіць першы год.

— А вось гэту, — кажа ён, — уласнымі рукамі садзіў. І вось гэту і гэту. Як убачу іх, сэрца так і заб'ецца. І чаго я

баяўся, чаму правёў лепшыя гады на чужыне?

Лёс Паўла Майсеевіча Бандацкага склаўся так, што ён апынуўся ў сумна вядомай арміі Андерса. Іран, Індыя, Афрыка, Францыя, Англія — на гэтым маршруце крочыў Павел Бандацкі, як і тысячы яго ашуканых землякоў. А калі армія Андерса была распушчана, яе радыёвая, як кажуць, засталася разбітага карыта: ні Радзімы, ні сям'і, ні працы.

Пацягнуліся адзін за другім доўгія, цяжкія гады. А з Беларусі між тым ішлі пісьмы. І ўсё больш хацелася хоць на імгненне ўбачыць родныя мясціны.

І вось размова ў савецкім пасольстве ў Лондане. Бандацкі і цяпер не можа схваць хвалявання, калі раскажае аб гэтым.

— Іду па вуліцы і спяваю, — кажа ён. — Прахожыя на мяне аглядаюцца, а я спяваю.

Доўга ўтойваў Павел Майсеевіч сваё жаданне наведаць Радзіму. Вакол яго былі такія людзі, якіх трэба было асцерагацца. І сапраўды, калі яго намер стаў ясным, пачаліся па-

пярэджанні і нават пагрозы з боку былых уласцаўцаў, паліцэйскіх і іншых порагаў Савецкага Саюза.

Але любоў да Радзімы мацней за пагрозы і апасенні.

Сваю жонку, дзюх дачок і сына Павел Майсеевіч знайшоў жывымі і здаровымі. Яны працуюць у Кажан-Гарадоцкім калгасе, жывуць заможна.

— Гляджу на ўсё і дзіўлюся. Кажан-Гарадок гэта ці не? — раскажае Павел Майсеевіч аб сваіх першых уражаннях. — Вуліцы чыстыя, дамы прыгожыя. Апануты людзі, асабліва моладзь, вельмі добра. Усе такія ветлівыя, гасцінныя.

Пражыў Павел Майсеевіч у сваёй вёсцы месяц, два. Набліжаўся час ад'езду. Тужліва сціскалася сэрца, калі ён думаў, што хутка прыдзеца назаўсёды пакінуць Радзіму.

Паступова ўзніклі новыя думкі: а ці абавязкова трэба вяртацца ў Англію? Радзіма, сям'я настойліва клікалі да сябе.

— Ніякая сіла не прымусяць мяне паехаць адсюль, — гэта было канчатковае рашэнне.

М. КУЧУК.

Лунінецкі раён.

НОВАБУДОЎЛ ВІЦЕБСКА

На плошчы Чарняхоўскага закончан мантаж першага ў Віцебску дзевяціпавярховага 280-кватэрнага жылога дома. Эксперыментальны будынак узвёў за пяць месяцаў калектыв, які ўзначальвае знатны будаўнік Сямён Васілеўскі.

У Віцебску вядуцца работы яшчэ на ста будаўнічых пляцоўках. У цэнтры і на ўскраінах узнікаюцца карпусы прамысловых прадпрыемстваў, жылыя дамы, будынкi культурна-бытавых устаноў.

Сённяшні Віцебск — сучасны горад. На ўсходняй яго ўскраіне раскінуўся новы прамысловы раён. Тут будзеца галоўны корпус заводу заточных станкоў, кавальска-прэсавы корпус заводу імя Кірава.

Недалёка ад гэтага комплексу разгарнулася будаўніцтва другой чаргі керамізтавага заводу, а на другім канцы горада — новага вытворчага корпуса шоўкаткацкай фабрыкі. Горад добраўпарадкоўваецца. Падыходзяць да канца работы па рэканструкцыі плошчы Свабоды.

Яшчэ больш прыгожым стане абласны цэнтр к канцу пяцігодкі. Ужо закончана планіроўка пад закладку двух новых мікрараёнаў. Адзін — па левым берагу Заходняй Дзвіны, другі — у раёне індустрыяльнай Маркаўшчыны. У будучым годзе ў раёне Смаленскага шасэ намячаецца будаўніцтва самай буйной у вобласці сярэдняй школы на 1600 месц з плавальным басейнам, а таксама планавана-эканамічнага тэхнікума.

У горадзе прадугледжана будаўніцтва новага ўніверсага, дома быту, дзевяціпавярховага гасцініцы. Поблізу плошчы Свабоды будзе стадыён на 10 тысяч месц. Прадугледжана пабудова і два плавальныя басейны закрытага тыпу.

Сувеніры вытворчасці мясцовай прамысловасці карыстаюцца вялікім попытам у пакупнікаў. Здымак зроблен у мінскай магазіне «Сувеніры — падарункі».

Фота Л. Папковіча.

Маленькі дитки, якіх ви бачили на зйомках здымак, ільці жыць зямлякоў з Францыі, Федэратывнай Рэспублікі Германіі, Бельгіі. Яны прыехалі ў Савецкі Саюз, каб знамяціцца ў Радзіму сваіх бацькі ці мамі, павываць у гарадах нашай краіны. За час свайго падарожжа нашы юныя госці набылі ў Гурзуф, Маскве, Кіеве, Мінску.

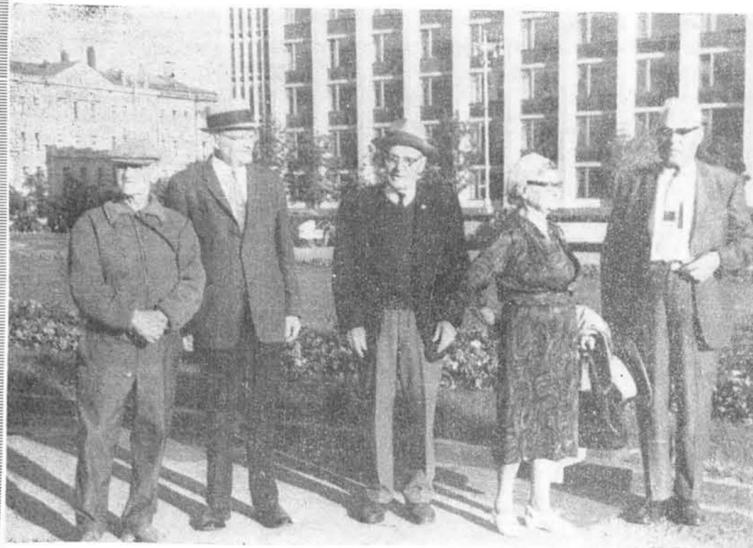
Нора Іванова (здымак 1) у сталіцы беларускай рэспублікі ўраі раз. Чатыры гадзі таму назаў яна разам з групай беларускіх дзяцей адзначвала ў півнёскім лагэры пад Мінскам. Навесіца Кружожка было яе марай. У гэтым годзе дзяўчыне прадставілася такая мажымасць.

Мінск вельмі спадабаўся нашым госціям. Яны прыехалі на яго шырокіх вуліцах, бачылі скверы, паркі. Плончы горада ўраілі саваі велічынсцю і прасторай. На Цэнтральнай плошчы ў Палаца прафсаюзаў (здымак 2) яны слухалі гутарку аб Мінску.

У калгасе (здымак 3) юнакоў і дзяўчат сустракалі кветкамі. Тут яны знаёмліліся з жыццём сельскай моладзі, а багаты арцельнай гаспадаркай.

З пісьменнікамі Грынай Лейчанка і Васілём Захарчанкам адбылася цікавая сустрэча ў Маскве ў Савецкім камітэце па культурных сувязях з савецкімі дзяўчыцамі (здымак 4).

Фота М. ГРАНАВА.

З Юзефай Іванунай і Антанам Трафімавічам Калая мы сустрэліся ў гасцініцы «Мінск», дзе яны жылі некалькі дзён перад а'ездам у Маскву. Як і ў першую нашу сустрэчу, два гадзі назаў, яны расказалі, што некалькі месяцаў жылі ў сваёй: спачатку ў сясцёр Юзефы Іванунай пад Баўрыскам, у вёсцы Спорунае, потым у пляменнікаў Антона Трафімавіча пад Навагрудкам.

— Здаецца, два гадзі зусім невялікі тэрмін, — дзеліцца ўражаннямі Юзефа Івануна, — а змен тут адбылося вельмі многа. І тэдны мы бачылі, што ўсяго ў вас хапае: і з харчавання, і з адзнення. Калі дазволіць здароўе, абавязкова яшчэ раз наведваем сюды, вельмі цягне на родную зямлю.

На здымку: Юзефа Івануна і Антон Трафімавіч з членамі групы, актывістамі прагрэсіўнай газеты «Русский голос» на плошчы імя Леніна ў Мінску.

Фота К. Крэсціцкага.

На берагах Марачанкі

У вёску Вялікі Лес Салігорскага раёна прыйшло пісьмо з Аргенціны. Піліп Іванавіч Малевіч, які пакінуў родныя мясціны ў 1937 годзе, распінае пра жаданне сваякоў і знаёмых, ішчавіцца зменамі ў роднай вёсцы. Пісаў змяшчаем адкрыты ліст яго сястры Зіноўі Іванунай Бародзіч.

Дарагі брат Піліп, братавая Марыяна, пляменнікі Васіліна і Яфім! Пасылаем усім вам наша прывітанне і жакаланнем добрага здароўя і ўсёго найлепшага ў жыцці. Хоць прайшло амаль трыццаць гадоў, а я і пішы сёння памятаю, як ты, дарагі брат, а таксама Святлан Антонавіч і Піліп Тарцін паехалі ў невядомую краіну, каб, як ты кажаў, «зарабіць грошай і стаць чалавекам». Тады многа абяздоленых людзі імкнуліся знайсці свой лёс на чужыне.

Гэтыя трыццаць гадоў былі для нас поўнымі вялікіх падзей. У перасті 1939 года мы навак і ўз'ядзіліся ў адзіную

эвалі ў невядомую краіну, каб, як ты кажаў, «зарабіць грошай і стаць чалавекам». Тады многа абяздоленых людзі імкнуліся знайсці свой лёс на чужыне.

Гэтыя трыццаць гадоў былі для нас поўнымі вялікіх падзей. У перасті 1939 года мы навак і ўз'ядзіліся ў адзіную

ВЕСТНИК КАНАДА

Гордей БУСЬКО

ПРАВДА ВСЕГДА ПОБЕЖДАЕТ

Как бы враги нашей родины — Советского Союза — ни старались клеветать на советское правительство, им не удастся заглушить правду. Антисоветская пресса на всех языках и антисоветчики устно бросают тоны гзы на нашу родину, на наш родной народ. Многие верят этой лжи. Вот почему необходимо на каждом шагу разоблачать клеветников и их ложь. Многие туристы побывали в Советском Союзе, воочию убедились, как там люди живут и по возвращении рассказывают об этом, а многие пишут в «Вестник» и «Русский голос» статьи о своих впечатлениях, многие получают с Родины письма. У меня накопилось много таких писем, которые я получаю сам, а многие переданы мне друзьями.

Вот письмо, полученное Дмитрием Анниковичем от сестры Ксении из Витебской области Докшицкого района Тумилковского сельсовета деревни Шалаша. Ксения, между прочим, пишет: «...У нас две коровы, телка, две овцы, две свиньи, много кур, хороший огород и молодой садик — все это наша собственность. На полях работа в основном выполняется машинами, болота все осушаются. В Староселье и в Старине на бывших болотистых местах теперь сеют овес и другие культуры. Я никогда не думала, что доживу до того дня, когда увижу такую технику, какую имеем сейчас. Для нас, стариков, это просто чудо. Приезжай, братец, к нам и сам увидишь, как мы хорошо живем».

В письме, тоже из Белоруссии, полученном Степаном Андроновичем от брата Феодосия из деревни Алексеевчи Брестской области Дрогичинского района Немершанского сельсовета, говорится: «Ты, дорогой брат, пишешь, что у нас в Америке не верят моим письмам и думаю, что я пишу ради пропаганды. Не знаю, как им доказать, что я пишу правду. У нас там есть люди, судьба которых заставила после войны покинуть родину и жить в Америке. Для таких людей мои письма могут показаться «пропагандой», ибо они не могут поверить, что у нас после войны многое изменилось. Я и сам не поверил бы, если бы мне кто-либо сказал двадцать лет тому назад, что у нас в колхозе будут так жить, как мы живем теперь. Кто бы мог подумать, что у нас будет столько хлеба и всего, что нужно. Плохо только, что мне уже 62 года, да и здоровье незавидное, приходится обращаться к доктору. Все люди кушают хорошо, одеваются прилично, имеют хорошие дома, хорошую мебель, мотоциклов в нашей деревне не сосчитать, радиоприемники в каждом доме, а многие уже имеют телевизоры, стиральные машины. Все это говорит не о плохой жизни, а о зажиточной. Самое же главное то, что наша жизнь не стоит на месте, а с каждым днем улучшается. Прибывают новые машины и техническое оборудование для сельского хозяйства, так что с каждым годом ручной труд все больше заменяет техника, а заработок повышается. В прошлом году мы получили на трудодень по 2 кило зерна и 1 рублю деньгами. В этом году намечено выдать больше, особенно деньгами. Теперь у нас ежедневно привозят свежий хлеб из пекарни в лавку, и в нашей деревне вряд ли найдется семья, которая бы пекала свой хлеб. Хлеб есть всякий — и белый и черный, какой кому нравится. Хлеб вкусный и дешёвый, доступный каждому. А мясо у нас свое, кормим свиной, у каждого есть корова-две, куры...»

О таких же переменах рассказывается и в письме, полученном моим другом Иваном С. Варчуком от брата Фомы из нашего села Полици в Камень-Каширском районе Вольской области: «Живу хорошо, работа уборщиком в сельсовете, в летнее время иногда помогаю в колхозе. У нас все изменилось. По обеим сторонам нашего села не только можно ходить, но и машинами ездят: все высушено, бывшие болотистые места превращены в поля. Помнишь наш Бор, где были одни пески и болота? Теперь там громадный лес, в котором мы собираем настоящие белые грибы. Я думаю, ты знаешь болото Дубровки. Его осушили и там растет все, что бы ни посеял. Блудный мох теперь тоже превращен в плодородное поле».

Я получил письмо от брата Михаила Ипатьевича Бусько из села Полици, датированное 15 мая. Брат заболел 7 января и пролежал в больнице до 12 мая. У него растяжение жил. Лежачий он за счет государства. 17 с лишним недель пролежал в больнице бесплатно. Он пишет: «Помнишь, ты писал, что пролежал в больнице шесть с половиной недель и это тебе стоило более шести тысяч долларов. А что делать если нет денег? Ложись да помирай! У нас же всякое лечение бесплатное и очень хорошо до-сматривают в больнице».

Что скажут на все это наши американские и канадские антисоветчики и прочие враги нашей родины?

свям'ю савецкіх народаў. Цяпер паўнаводная Марачанка, што працякае ля нашай вёскі, ужо не з'яўляецца мяккой, якя літуча раздзіляла братоў-беларусаў. Вечарамі вясёлыя песні ляюцца на абодзудзе берагах.

Але спакойнае заможнае жыццё прыйшло не адразу. Ты прасіў напісаць, як выжылі мы ў цяжкія гадзі нямецка-фашысцкай акупацыі, як выстаілі. Так, вораг прыёсе нам ямала гора. Толькі ў нашым калгасе (сюды ўваходзіць вёска Морач, Ясканічы, Вялікі Лес) фашысты забілі аб спалізі жыццямі знішчэніст чалавек. Многія з тых, хто тварыў чорныя справы на нашых землях, кажучы, нідэр зашлілі прытулак за акіянам. Забілі фашысты нашу сястру Феадосію з трыма дзецьмі, Ульяну з шасцю дзецьмі. Цудам, Піліп, засталася ў жываў я, а са мною твая родная дачка Маруся. Ёй тады было толькі пяць гадоў.

Зімой раінай 1943 года на дарозе паказалася калона нямецкіх карнікаў. Трое конікаў прыскакалі да нашай хаты. Дома былі муж Есіп, я, сыны Грына і Васіль, дочкі Антаніна і Ева, а таксама твая Маруся. Фашысты тут жа, на маіх вачах, расстралялі мужа і двух сыноў. Аляні з карнікаў добра гаварыў па-польску. Наставіў аўтамат на дзвері, загадаў легчы на снег. Мы ляжалі і чакалі кожную хвіліну смерці. Плакалі дзеці. Вакол гарэлі хаты, дымам зашмугла вуліцу. Пацаўніны паліць хаты, карнікі забілі на нас. Мы з дзецьмі палізіхеньку адпаўзі да лесу і схаваліся ў стога сена. Маруся і твая ўб плакала і выгала: «Як мы будзем жыць без хат?»

Але мы выжылі і дачкаляся спягала дін Перамоў. Вораг снаваў вёскі, гарады, але не мог знішчыць галоўнае — мужнасць людзей, любоў да роднай Савецкай ўлады, веру ў лепшае будучае.

Закончылася вайна. Цяжка было будаваць вёску павола. Але не пакінула ў будзе родны ўлада. Я атрымаў бяс-плата Лес, калгасе дапамог будаваць хату, абзавесціся жыллём.

Расті дзеці. Дачка Антаніна ўзяла ў прымы тутшпната хлопца Івана Чапчыца. Жылі пры іх і я. Старэйшы не сін, а мой унук — механізатар на суседняй мелірацыйнай стаянцы, два другія вучыцца ў сярэдняй школе. Ева замужам у Вялікім Лесе, не муж — бригадзір будучай бригады. Твая дачка, якую я выгадавала, таксама мае снаю сям'ю. Яна выйшла замуж за Івана Заручыка і паехала з ім на палічныя землі ў Казахстан. Цяпер у іх шасцера дзяцей.

Не пазнаць зараз, Піліп, нашых вёск. Куды ці кінв вомкам — добрыя дамы. На тэрыторыі калгаса дзе васьмігадовамі і адна пачатковай школы, тры магазіны, камбінат бытавога абслугоўвання, два

фельчарска-акушэрскія пункты, тры клубы з бібліятэкамі. У вёсцы не знойдзеш хаты, дзе б было радыёпрыёмніка або швейнай машыны, 42 чалавекі маюць уласныя машынакіды.

Багатым стаў наш калгас. Толькі за апошнія гадзі ў нас асушана 700 гектараў баалот. Ты, напэўна, памятаеш непраходныя багна на ўрочышчах Галёў або Морач, зараз яны асушаны.

У кожнага калгасніка ёсць прысядзібы ўчастак. Мы атрымалімае у дастатку хлеб, бульбу і іншыя прадукты з калгаса, ды ва ўласным карыстанні маем сарак сотак зямлі, дзве кароны, цялушку, двое свіней, куры. Ля дома — вялікі сад. Акрамя таго, мне пазначылі штомесячную пенсію.

Працу сяліны аблягаюць машыны. Толькі ў нашым калгасе 10 трактараў, 4 камбайны. Людзі ў нас працуюць дружна, бо бачыць, што з кожным годам жыць усё лепш і лепш.

Няма ў вёсцы непісьменных,

моладзь вучыцца. Напрыклад, Уладзімір Козел паступіў вучыцца ў сельскагаспадарчую акадэмію, Рыгор Козел заканчвае інстытут механізацыі, Сяргеі Козел вучыцца ў тэхнікуме. А 15 хлопцаў скончылі школу механізацыі і працуюць трактарыстамі.

Матчыма, ты чуў пра вёску Чыжычы, што за Старобінам. Дык там за апошнія воем год вырас прыгожы моладзі горад Салігорск. Гэта шахцёрскі горад, наш раённая цэнтр. Побач будаваны два калійныя камбінаты, якія вырабляюць каштоўныя ўгнаенні для палёў. З Вялікага Лёсу да горада — адна гадзіна язды аўтобусам.

Дарагі брат Піліп! Накіроўваю гэтакі пісьмо ў газету «Голас Радзімы», бо думаю, што і іншым людзям, якія жылі на чужыне, будзе цікава ведаць, як жылі мы на Палесці.

Твая сястра

Зіноўя Івануна БАРОДЗІЧ.

МЕХАΝІК З МІНСКА

Сустрэліся мы з Іванам Іванавічам у вільготным душным Баўбей. У яго кватэры панавалі, як і заўсёды бывае перад а'ездам, беспарадак, разам з ім выляталі яго жонка Зіноўя Яўген'еўна і сямігадовая Ларыса. Старэйшая дачка Людэ паехала на Радзіму годам раней.

Тры гадзі мінскі механік Іван Болдыраў быў паўнамоцным прадстаўніком беларускіх трактарабудульнікоў на індыйскай зямлі. Ён правіраваў, як працуюць савецкія машыны ў чатырох штатах Індыі, якія займалі амаль трэцю частку не тэрыторыі, вучна індыйскіх трактарыстаў і механікаў.

Тры гадзі ў тройкім, а з іх 365 дзён у камацідзюках, дзесяць месяцаў выкладання на курсах, якіх штомесяц выпускалі механізатары. Іх цяпер сцілі. І яшчэ безліч трактарыстаў, падрыхтаваных або перападрыхтаваных на кароткачасовых курсах або проста на месцах, у бараніе, дзе пад гарачым паўднёвым сонцам гуляць трактары «Беларусь».

Дыплом курсаў, на якіх выкладаў Іван Болдыраў, карыстаецца ў вёсках Індыі вялікай павагай. Механізатары, што атрымалі такіх дыпламаў, проста нарахвалі.

— Вельмі папулярныя машыны з маркай Мінскага трактарнага завода, — кажа Іван Іванавіч. — Яны вынослівыя і надзейныя. Практычна без рамонту яны працуюць на 8—10 тысяч мотагадзін. Гэта сем гадоў! І цана ўмераная. Няма ім роўных у індыйскіх умовах!»

Калі Болдыраў прыехаў у Індыю, ён не ведаў ні адной замежнай мовы. За пільчыма ўвечэрні машынабудульнічы тэхніку на трактарным, а да таго — работа суднавым механікам-дизелістам. Потым — завод, навучанне хлопцаў, што прыехалі з розных краін у сталіцу Беларусі асвоіць савецкую тэхніку.

Спачатку ў Індыі выхаванцы мінскіх курсаў, на якіх выкладаў Болдыраў, былі яго наземнымі памочнікамі. Яго дублерам у час навучання трактарыстаў-індыяцаў быў навучыўся ў Мінску даволі добра гаварыць па-руску. Гэта, безумоўна, аблягчала выкладчыцкую дзейнасць Болдырава, але не задалавяляла яго самога. Ён разумее, што пельчавы час працаваць з перакладчыкам — трыба самому вучыць унёс час гаварыць па-руску, каб удаканальваць сваё веданне мовы. Потым дамовіліся — два дні ў тыдзень раз-астаніць толькі па-руску, а астатнія — па англійску (англійскі да гэтага часу шырока распаўсюджан у Індыі). Цяпер Іван Іванавіч свабодна кажа мовай, без перакладчыка

чытае лекцыі, вядзе заняткі. Больш складана было, калі на курсах вучыліся людзі, якія ведалі толькі адну са шматлікіх індыйскіх моў, не знаёмых ні Болдыраву, ні яго дублераў. Праходзілася прыбігаць да дайнога, а то і да трайнаго перакладу і нават жэстыкуляцыяй. Многае тлумачыў механікатар проста на машыне, паказваў, як лепш выкарыстоўваць выдатныя якасці нашага трактара, і дабіваў добрых паказчыкаў — слухачы выдатна авалодалі тэхніку.

У Індыі правіраваў вялікую цікакасць да жыцця савецкіх людзей. На курсах мінскі механік заўсёды паслі заняткаў не менш гадзіны расказваў аб свайй краіне, аб Мінску, трактарным заводзе, аб нашых паллях і бязрозах. Тыя з індыйцаў, якія былі ў Савецкім Саюзе, у Мінску, таксама не перастаюць расказваць аб нашай краіне сваім сучаснікам.

У Бангалоры на курсах былі людзі, якія спачатку задавалі сямія будзудыма пытанні аб Савецкім Саюзе. У гэтым раёне, дзе такі цудоўны клімат, жыць і працуе шмат амерыканцаў, канадцаў. Заходняя прапаганда пакінула тут прыкметныя сляды. Аднойчы нехта з трактарыстаў спытаў на мясцовай мове, ці прада, што ў Савецкім Саюзе расстралявалі тых, у каго многа дзяцей?

— «Робін» (смяцел), — змяняўся ў адказ механік До-пес, — амерыканская прапаганда.

І з жаргам пачаў расказваць аб тым, як жыўць савецкія людзі.

Іван Іванавіч падкрэслівае, што сярод механікаў-індыяцаў, якія атрымалі падрыхтоўку ў Савецкім Саюзе, — людзі з розных пластоў грамадства. Есць выхадцы з рабочых і сялян. Але ёсць і дробныя капіталісты, якія маюць уласную зямлю, формы, машыны. Аднак усё гэта людзей аб'ядноўвае пачуццё дружбы і цёплай удзячнасці да Савецкай краіны.

Ахмедабад да Дахада сустракаўся пават з дзяснымі жыхарамі, узброенымі лудкамі і стрэламі... І воем туды, у гэтую гдухаман джунгляў, дайшлі сёння трактары з беларускай маркай.

«Скончылася трохгадовая работа паслання мінскіх рабочых-трактарабудульнікоў на індыйскай зямлі. Ён паехаў на Радзіму з цёплым успамінам аб вялікай і вельмі дружэлюбнай краіне, аб яе людзях, якія сталі ім такімі дарагімі. На змену Болдыраву прыехалі іншыя савецкія спецыялісты.

І цяпер зноў, як тры гадзі назаў, Іван Іванавіч крочыць раінай па пудым Будзёмнага на свой трактарны завод. Сустрэкаюць яго з павагай. Добра папарнаваў чалавек! Да-строіна прадстаўляў беларускую зямлю за дзяснымі маркамі, пад гарачым сонцам тра-кця!»

Р. АКУЛАВ.

Сустрэча трох пакаленняў

Шмат людзей сабраліся ў лекцыйнай зале Гомельскай абласной бібліятэкі імя М. І. Леніна на канферэнцыю чытачоў па кнізе Г. Ветрава «Браты на зброі». Тут былі і школьнікі, і студэнты, і вестараны рэвалюцыі-канферэнцыя стала цікавай і павучальнай сустрэчай трох пакаленняў. У ёй прынялі актыўны ўдзел былы камандзір Мазырскай партызанскай брыгады А. Жылскі, былы сакратар Ельскага на-поўнаса райкома партыі З. Чарнагаз, былы камандзір спецыяльнага разведвальнага атрада А. Духанін.

Перад чытацкай выступіў Г. Ветраў. У абмеркаванні кні-гі прынялі ўдзел Герой Савецкага Саюза Б. Калач, Г. Кал-лан, В. Прасва і іншыя.

Дзвіна ў вясеньскім задуменні.

Фотазьяд П. Захаранкі.

МАЛАДОЕ

ПАКАЛЕННЕ

КУПАЛАЎЦАЎ

Абодва яны—выпускнікі Беларускага тэатральнага інстытута. Генадзь Гарбук скончыў яго ў 1958 годзе, Лілія Давідовіч—у 1960. Іх педагогамі былі народныя артысты БССР Дзмітрый Арлоў і Канстанцін Саннікаў, вядомыя ў рэспубліцы актэры і рэжысэры.

Будучыя актэры яшчэ ў сценах інстытута звярнулі на сябе ўвагу здольнасцю, працавітасцю, яны шчыра захапляліся мастацтвам. Ужо ў дыпломных спектаклях гледачы заўважылі Лілію Давідовіч. Цудоўны голас, здольнасць да пераўвасаблення, тэмперамент, добрыя знешнія даныя—усё гэта вабіла ў маладой актэрысе, і яе запрасілі на работу ў тэатр імя Янкі Купалы. Акадэмічны тэатр багаты добрымі традыцыямі. Работа з праслаўленымі майстрамі была для яе добрай школай. Першыя ролі, першы поспех. Спектакль па супадзенню называўся «Першая старонка»—Лілія іграла ролю маладой дзяўчыны, якая ўступае ў жыццё, пачынае яго з першай

старонкі. Яна ўпэўнена, што гэта старонка павінна быць чыстай.

Многа было роляў, але дзве апошнія прынеслі найбольшую радасць. Гэта Валька ў спектаклі «У мяцеліцу» па п'есе Л. Ляонава і Ганна ў тэлепастаноўцы, а потым у спектаклі тэатра імя Я. Купалы «Людзі на балоце» па раманы Івана Мележа. Выкананне Л. Давідовіч ролі Ганны прыцягнула ўвагу аматараў тэатральнага мастацтва. Актэрыса стварыла рашучы, страсны характар. Гэта дзяўчына, падобная на вішаньку, тоненькая, але моцная, пакарыла прывабнасцю, глыбінёй пачуццяў. Нягоды і радасці маладой сялянкі з маленькай палескай вёсачкі сталі блізкімі і зразумелымі гледачу.

Спектакль «Людзі на балоце» стаў выдатнай з'явай у сёлетнім тэатральным сезоне. У час гастролей тэатра імя Янкі Купалы ў Кіеве спектакль і выканаўцы галоўных ролей карысталіся вялікім поспехам у гле-

дачоў і былі высока адзначаны крытыкай.

Генадзь Гарбуку асабліва добра ўдаюцца ролі нацыянальнага беларускага рэпертуару. Гэта зусім не значыць, што ролі другога плана яму не пад сілу: ён выдатны характэрны актэр. У спектаклях «Канец—справа вянец» і «Ноч памылак» ён стварыў бліскучыя, шматкаляровыя гумарыстычныя вобразы. У псіхалагічнай драме Арбузава «Мой бедны Марат» Гарбук з поспехам выступае ў ролі Леанідзіка. Але якімі ўдалымі ні былі ўсе гэтыя ролі, па-сапраўднаму знаходзіць сябе малады актэр у беларускай драматургіі.

Гады вучобы ў Беларускам тэатральным інстытуце, праца ў лепшых нацыянальных тэатрах рэспублікі—Віцебскім тэатры імя Якуба Коласа, а затым у тэатры імя Янкі Купалы адшліфавалі прыродны талент актэра, дапамаглі яму знайсці сябе, выявіць галоўную рысу актэрскай індывідуальнасці.

Генадзь выканаў шмат роляў у беларускіх п'есах, этапнымі для яго былі Міхаіл Тварыцкі ў тэлепастаноўцы па раманы Кузьмы Чорнага «Трэцце пакаленне», Зёлкін у «Хто смяецца апошнім», Кандрата Крапівы і Васіль Дзятлік у «Людзях на балоце». Кожная з гэтых роляў гранічна адточаная, дасканалая, своеасаблівая. Уважліва ўглядаецца актэр у Міхала і Васіля, знаходзіць у іх агульнае—цягу да сваёй палоскі зямлі, супраціўленне усяму новаму. Але Гарбук бачыць у гэтых людзях і рознае. Кожны з іх сваімі, асаблівымі шляхамі ідзе да новага жыцця, да адраджэння...

Пляткар і інтрыган Зёлкін («Хто смяецца апошнім»), якога іграе Г. Гарбук, не падобен на Зёлкіна ў выкананні народнага артыста СССР Б. Платонава. Малады актэр знайшоў сваё ўласнае рашэнне вобраза. Маленькі, элегантны, спізкі Зёлкін—вораг, яго знешняя бяскрыўднасць падманліва, ён атручвае ўсё вакол сябе ат-

масферай хлусні, паклёпу, даносу.

Самы вялікі поспех Гарбука—Васіль Дзятлік. Малады селянін, амаль што хлопчык, які усё сваё невялікае жыццё працуе у Куранях, добра ведае цану зямлі, засвоіў, што годнасць чалавека, яго месца ў жыцці вымяраюцца велічынёй зямельнага надзела і поўнай пуняй. Вось таму і рвецца Васіль да зямлі, не заўважаючы, што жыццё змянілася. Побач са сваім героем праходзіць актэр усю яго цяжкую і складаную дарогу, робячы гледача сведкай роздому, ваганню, станаўлення характару Васіля.

Датытлівасць, імкненне эксперымантаваць, шукаць, паглыблена праца над кожным вобразам, бяспрэчны талент—гэта залог будучых поспехаў Генадзь Гарбука.

Л. БРАНДАБОУСКАЯ.

НА ЗДЫМКУ: Лілія ДАВІДОВІЧ і Генадзь ГАРБУК у спектаклі «Людзі на балоце».

Цікавасць да беларускай культуры

У Мангольскай Народнай Рэспубліцы, Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы ідзе падрыхтоўка да дзеі беларускай культуры. У сувязі з гэтым ва Улан-Батар і Берлін накіравана некалькі экзэмпляраў шырокафармацыйнай фотавыстаўкі «Савецкая Беларусь сёння», фоталаборка «12 тысяч эканамістаў» (аб Мінскім інстытуце народнай гаспадаркі імя Куйбышава), нататкі аб беларускай літаратуры і іншыя матэрыялы.

Рыхтуюцца да адпраўкі розныя даведнікі пра Савецкую Беларусь, дзяржаўныя сцягі, гербы, партрэты дзячоў беларускай культуры, грампласцінкі, ноты, сувеніры для пераможцаў віктарыны пра БССР.

***

Некалькі гадоў назад група французскіх грамадзян з невялікага французскага горада Бюціоне пабывала ў Беларусі. Пасля вяртання на радзіму яны стварылі ў сваім горадзе Камітэт савецка-французскай дружбы. Цяпер у камітэце ўжо 110 чалавек. Нядаўна ў Бюціоне была наладжана выстаўка, прысвечаная Савецкай Беларусі. На ёй экспанаваліся кнігі беларускіх пісьменнікаў, каларовыя альбомы і г. д. Жыхары Бюціоне маглі таксама пазнаёміцца з выстаўкамі мастацкай фатаграфіі, дзе былі паказаны лепшыя фота беларускіх майстроў.

АЛЕГ ЛОЙКА

Вясну гэтага года мне нашчасціла сустрэкаць у братняй Чэхаславацкай рэспубліцы, у залатой Празе і над Дунаем у Браціславе. Там зародзіліся веры, які сёння прапаную цэлае чыстае.

Скарына — каралеўскі садоўнік на Градчанах

Ён тут хадзіў, і ліпы векавыя,
Што сёння навісаюць нада мной,
Мо праўнукі сцяблінак
тых, якія
Ён пасадзіў уласнаю рукою.
Адсюль, з Градчан, ён, пэўна,
па-за Влтаву
Не раз на поўнач люблю
глядзеў:
То пах туман наддзвінскаю
атавай,
То цвіў чаромхай воблак
у вадзе.
Бароў далёкіх мроіўся сон сіні,
Спеў жаўранка, віроў
і пчолаў гуд.
Сафійка і царкоўка Ефрасінні,
Бацькоўскай пяціценкі
родны кут.
Глядзеў на Влтаву —
на віры і тамы,

А ўспамінаў пра іншыя віры,
Пра гнёзды, птушкам любыя,
Пра ямы,
Што любяць у пустынях
нат звяры.
І трэба ж так!.. Ці ж
не народу, краю
Адаў ён і сябе, і кніг тамы,
Завошта ж лёс бялізасна
карае
Пажарамі і холадам турмы?..
Сябры ці не сябры вы —
Бабіч, Онкаў?..
Я ж быў бы з вамі, каб
хацелі вы,
І не заморскаю травой —
рамонкам
Лячыў бы, можа, лепш
любой травы,
Садоўнік каралеўскі, муж
славуці,

Доктар мастацкіх, лекарскіх
наук,
Я б тут не замарудзіў
ні минуты,
Зноў не змываў бы фарб
друкарскіх з рук.
Паклічце, не дамо мы езуітам
Кніг спальваць, ганьбіць мовы
нашай гук,
Добра жадае людзям
паспалітым
Доктар мастацкіх, лекарскіх
наук..
Заморскіх траў, кустоў і
кветак нетры..
Аб мур Градчан абпёршыся
спіной,
Туды ўсё ён глядзеў,
дзе немым ветразем
Сафійка красавала над
Дзвіной..

КРАТКИЙ БЕЛОРУССКО- РУССКИЙ СЛОВАРЬ

Начало в №№ 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 33, 34, 36.

С

СІВІЗНА седина
СІЛО сілок, петля
СКАВЫТАЦЬ скулить, визжать
СКАЗ предложение
СКАНАЦЬ скончатся, умереть
СКАРБ сокровище, клад, пожитки
СКАРГА жалоба
СКАСАВАЦЬ упразднить, отменить, расторгнуть
СКВАРКА ломтик жареного сала
СКІБА краюха, помоть
СКІВІЦА челюсть
СКЛОН падеж
СКЛЯПЕННЕ свод, сводчатый потолок
СКНАРА скряга, жадина
СКРОЗЬ везде, сплошь, сквозь
СКРОНЬ висок

СКУРА кожа
СКУРЧЫЦЬ согнуть, подогнуть, поджать
СЛАВУТАСЦЬ известность, знаменитость, достопримечательность
СЛАНЕЧНИК подсолнух
СЛІЗКА скользко
СЛІМАК улитка, слизняк
СЛОІК банка [стеклянная или глиняная]
СЛОТА слякоть
СЛОУНІК словарь
СЛУП столб
СЛУХМЯНЫІ послушный
СЛУШНА дельно, резонно
СМАГА жажда
СМАЖЫЦЬ жарить
СМАК вкус
СМАРЖОК сморчок, строчок
СМЕТНІК мусорная яма, свалка
СМУГА дымка, туман, пелена
СМУРОД смрад, зловоние
СМУТАК грусть, печаль
СНЕДАЦЬ завтракать
СНЕЖАНЬ декабрь
СОБІЦЬ угораздить
СОРАМ стыд
СПАБОРНІЦТВА соревнование
СПАВІВАЦЬ пеленать
СПАГАДА сочувствие, сострадание, участие
СПАГНАЦЬ взыскать, выместить
СПАДАРОЖНІК спутник
СПАДЗЯВАЦЦА надеяться
СПАДНІЦА юбка
СПАДЧЫНА наследство

СПАЖЫВАЦЬ употреблять, использовать
СПАКУСІЦЬ соблазнить, искушить
СПАЛОХАНА испуганно
СПАЛУЧАЦЬ соединять, сочетать
СПАРАХНЕЦЬ сгнить, истлеть
СПАРЫШ двойчатка, двояшка
СПАТКАННЕ встреча
СПЕВЫ пение
СПЕКА зной
СПОД низ, изнанка
СПОДАК блюдецце
СПРАВА дело
СПРАУДЗІЦЦА сбываться, исполниться
СПРОБА попытка, опыт
СПРЫТНА ловко, проворно
СПРЫЯЦЬ способствовать, благоприятствовать
СПРЭЧКА спор
СПЫНІЦЬ остановить, прекратить
СПЫТАЦЬ спросить
СПЯВАК певец
СРОДАК средство
СТАГОДДЗЕ век
СТАЙНЯ конюшня
СТАЛАСЦЬ зрелость, солидность, возмужалость
СТАНОУЧЫ положительный
СТАРАЖЫТНЫІ древний, старинный
СТАРШЫНЯ председатель
СТАТАК стадо
СТОЛЬ потолок
СТОМА усталость, утомление
СТОС штабель, стопка, кипа
СТРАВА кушанье, блюдо, пища
СТРАКАТЫ пестрый

СТРАТА потеря, утрата, убыток
СТРАХА кровля, крыша
СТРОМКІ обрывистый, крутой, прямой и высокий
СТРУМЕНЬ струя, поток
СТРЫЕЧНЫІ двоюродный
СТРЭМКА заноза
СТУДЗЕНЬ январь
СТУДНЯ колодець
СТУЖКА лента
СУВОЙ цельный кусок полотна
СУЗОР'Е созвездие
СУЛАДНА стройно, согласованно
СУМ скука, уныние
СУМЕТ сугроб
СУМЛЕННЕ совесть
СУМНЕННЕ сомнение
СУНІЦЫ земляника
СУПОЛКА сообщество, товарищество
СУПРАЦОУНІК сотрудник
СУПЯРЭЧНАСЦЬ противоречие
СУРВЭТКА салфетка
СУРОЧЫЦЬ сглазить
СУСВЕТ мир, вселенная, мирозданию
СУСТРЭЦЬ встретити
СУХОТЫІ туберкулез, чахотка
СУЧАСНАСЦЬ современность
СХАВАЦЬ спрятать
СХІЛЬНАСЦЬ склонность, пристрастие, расположение
СЦВЯРДЖАЛЬНАІ утвєрдительно
СЦІЗОРЫК перочинный ножик
СЦІПЛА скромно, неприятзательно
СЦІРТА скирда
СЦІСЛА кратко, сжато, убористо
СЦЯГНО бедро
СШЫТАК тетрадь

Я, ГАРОЛЬД МИТЧЕЛЛ КОХ, американский гражданин, до последнего времени проживавший в Чикаго, попросил политического убежища в Союзе Советских Социалистических Республик. Я сделал это в основном потому, что совершенно не согласен с политикой правительства Джонсона. Я сделал это в знак протеста против несправедливой войны, которую американские руководители ведут против вьетнамского народа. Эта война с каждым днем становится все более жестокой и все больше угрожает миру в Юго-Восточной Азии и во всем мире. Далее, я протестую против того факта, что средства, которые следовало бы расходовать на программу борьбы с бедностью в Америке, выкачиваются на оказание поддержки богатым промышленникам, производящим военные материалы. Позиция американцев была наглядно продемонстрирована на последних президентских выборах, их отношением к Барри Голдуотеру, лидеру ультраправого крыла республиканской партии.

На последних выборах о Барри Голдуотере говорили как о лидере американских фашистов. Американский народ голосовал против него, так как боялся, что Голдуотер сперва будет стрелять, а потом уже думать, начнет войну, не думая о последствиях. Американский народ понимал, что Джонсон далеко не так велик, как были Рузвельт или Кеннеди, однако, отдав ему предпочтение, народ выбрал, как казалось, меньшее из двух зол.

Однако, как ни странно, получилось так, что Джонсон фактически намеревался следовать той же политике, какую предлагал Голдуотер. Он был опытным политиком из «маленького городка» и знал, что самое важное — это добиться своего избрания. Не важно, если для этого требовалось купить несколько голосов, подмазать кого-нибудь или дать обещания, которые вы не можете выполнить.

Таким образом, сейчас в Америке сложилось такое положение, когда буквально весь американский народ проголосовал за мир или по меньшей мере против эскалации войны во Вьетнаме; а американские лидеры, в частности Джонсон, Макнамара и военно-промышленная группировка, вовлекли народ в войну. Итак, практически получается, что Джонсон играет роль Голдуотера, а не ту роль, ради которой за него голосовал американский народ. Напрашивается вывод, что на последних выборах американцы, которые всегда хвастались своей двухпартийной системой, в действительности не имели выбора.

Такое положение дел можно было бы считать забавным, если бы оно на деле не было столь трагичным. Во Вьетнаме уже погибло свыше одного миллиона человек; Северный Вьетнам бомбит в пропорциональном отношении больше, чем бомбили нацистскую Германию во время второй мировой войны. По-видимому, беднякам-крестьянам представляют для Соединенных Штатов более значительную угрозу, чем безжалостная нацистская военная машина. Американские войска используют napalmовые бомбы и отравляющие газы и при этом испытывают угрызений совести; они используют отравляющие химические вещества, чтобы уничтожить урожай; бомбят плотины и пригационные сооружения, не говоря уже о промышленных предприятиях и железных дорогах. Американская военная машина хочет вести войну на уничтожение, ради геноцида. По-видимому, вьетнамцев хотят уничтожить так же, как в первое время в Америке уничтожали индейцев. Хуже того, и я вынужден сказать об этом с большой горечью, — война во Вьетнаме для некоторых американцев является чем-то вроде спорта. Недавно я познакомился в Сильвер-Спринге в предместьях Вашингтона (округ Колумбия) с одной дамой, муж которой служит врачом в американской армии. В отличие от большин-

ства военных, эта дама была наделена тонкими чувствами: она сказала мне, что одна из самых печальных вещей в войне во Вьетнаме — это то, что некоторые (к счастью, только некоторые) американские юноши с большим нетерпением думают о том, чтобы отправиться во Вьетнам и убивать там бедных людей. Поистине, Макнамара хорошо делает свое дело!

Да, таково печальное положение в Америке — военно-промышленная группировка становится все более безжалостной; по всей стране распространяется инфляция; страну буквально охватила военная лихорадка. «Вторгайтесь в Северный Вьет-

нал одного цветного человека, который работал поваром в большой гостинице. Он рассказал мне, как сказочно богатые землевладельцы на Виргинских островах относятся к своим рабочим: они стараются выжать из них столько работы, сколько могут, за самую низкую плату. Однако на рождество они проявляют щедрость и раздают каждому рабочему по доллару! Я сразу же подумал о том человеке в Чикаго, который устанавливает такие цены, которые может выдержать рынок. Унижение человеческого достоинства и систематическое посягательство на гражданские права — все это является неотъ-

ельными. Люди боятся высказать свое мнение, чтобы не потерять свой паспорт или не натолкнуться на непреодолимые юридические препятствия в возобновлении паспорта. Все эти отдельные моменты начинают приобретать четкий рисунок, и этот рисунок расшифровывается так: фашистские репрессии и потеря свободы.

И тогда я подумал, как же я могу продолжать обучать американскую молодежь, рассказывая о Великом обществе, когда я сам увидел, что это общество — обман. Как я могу продолжать воспитывать уважение к таким патриотическим заявлениям, как, например, речь Пат-

существующее законодательство. Однако позднее мы прочли в печати, что он ратовал за шестерых новых представителей демократов в конгрессе. Таким образом, все сказанное им явилось типичным джонсоновским предвыборным трюком. Это были неискренние слова. Он обманул надежды народа в ходе выборов 1964 года — несомненно, он может сделать это еще раз. Но мыслящие американцы начинают отдавать себе отчет в абсолютной пустоте его слов. Как сказал Бертран Рассел и как думает все большее число американцев, Джонсон просто-напросто «худший президент из всех, кого когда-либо имела Америка». И все же он отваживается выдавать себя за великого выразителя Великого общества. Как можно ожидать от большинства американцев, чтобы они были чем-то другим, а не существами, не имеющими ничего общего с мыслящими людьми, если их не только бомбардируют вздором по радио и телевидению, но если и от своего «вождя» они слышат еще больший абсурд. Я много раз видел его по телевидению и знаю, как гладко он говорит, как он может сыграть неискренними обещаниями, как его «зависит» в результате собственного красноречия. Однако дела говорят громче, чем слова, и тысячи американцев начинают игнорировать слова Джонсона.

Когда я смотрел на дворцы культуры и парки, когда я видел счастливых людей Советского Союза, я думал о тех 20 процентах американцев, которые, по словам покойного президента Кеннеди, каждый вечер отправляются спать голодными, и о тех 30 процентах, у которых не хватает средств для удовлетворения самых насущных нужд. Я думал о сотнях тысяч людей, переходящих с одной нищенски оплачиваемой работы на другую.

Затем я оглянулся на свое собственное положение в Америке и понял, что хотя я, как учитель, жил относительно неплохо, все промышленные предприятия и красивые дома принадлежат тем избранным представителям «элиты». Я задумался над тем, как живут у нас цветные, над тем, как они сидят на порогах своих жилищ в состоянии, близком к прострации, проводя из-за вынужденной безработицы в безделье день за днем. Я видел, как полицейские и политики получали взятки от богатых землевладельцев за то, что «смотрели сквозь пальцы» на нарушение законов о жилищном строительстве и на многие другие преступления. В школе я видел, как цветные ребяташки, от рождения лишенные человеческих прав, с замкнутым, пустым взглядом ожидали, что их призовут в армию и отправят в качестве наемников в какую-нибудь далекую страну. А потом я вновь обратил свои взгляды к Советскому Союзу, о котором я так много читал и думал. Здесь я увидел сияющие лица здоровых юношей и девушек, жаждущих учиться, жаждущих быть полезными своей стране.

Так я пришел к решению покинуть страну, где родился, прекрасные берега озера Мичиган и проделать путь в тысячи миль; так я пришел к решению обратиться к советским властям с просьбой предоставить мне убежище с тем, чтобы здесь, в Советском Союзе, я мог бы надеяться заглушить голоса расистов и стремящихся к войне «ястребов» более звучным голосом разума. Я просил предоставить мне возможность воспользоваться советской печатью и другими средствами, для того чтобы мой голос мог заглушить вздор, издаваемый теми, кто ратует за войну. Такая возможность была мне предоставлена. Получилось так, что я обрел более счастливую страну; протяженностью в 6.000 миль и шириной в 3.000, страну, которую, — увы, в отличие от Америки, — я могу сейчас с гордостью назвать своей.

ПОЧЕМУ Я ПОКИНУЛ СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ

ЗАЯВЛЕНИЕ ДЛЯ ПЕЧАТИ

«Блокируйте Хайфон», «Отправляйте больше войск» и другие лозунги постоянно повторяются теми американцами, которые не хотят думать. Я спросил себя: «Не привязан ли уж голубь мира к бомбе войны?», «Не летит ли он в строю вместе с бомбардировщиками «В-52» или «Старфайтерами»?», «Не уносится ли оливковая ветвь дуновением отравляющего газа?»

Я подумал про себя, что я должен что-то предпринять. Но что? Да, многие американцы протестуют; но я хотел протестовать как можно эффективнее. Наконец, я понял, что единственный возможный для меня путь — это покинуть Соединенные Штаты, мою родину, и искать политического убежища в Советском Союзе. Этим путем я мог свободнее и не боясь последствий осудить эту несправедливую войну. Советский Союз, который так часто изображают в Америке в неблагоприятном свете, в действительности — страна, где можно открыто выражать свои мнения. Я был уверен, что здесь мой голос могут услышать во всем мире, несмотря на грохот пушек и вопли тех, кто взывает к войне.

В течение многих лет я много читал о классовой борьбе. Я занимался научными исследованиями в Сорбонском университете в Париже, а также в других местах. Я познакомился с коммунистическими, антикоммунистическими и нейтральными источниками; я даже посетил Советский Союз, чтобы самому убедиться в верности того, что я узнал из этих источников. Наконец, я понял, что советское общество подошло к идеалу более близко, чем любое другое государство. Его руководители действительно настоящие люди, стремящиеся к обогащению своего народа, а не к собственному обогащению. Они борются за справедливость и равенство и имеют ясные планы, каким образом этого добиться. У них есть пятилетние планы с определенными заданиями для каждой отрасли экономики. Затем я посмотрел на Америку и увидел, что нынешний Сайгон с его коррупцией, операциями черного рынка и другими сомнительными операциями — это Америка в миниатюре. Преуспеть любой ценой, всеми правдами и неправдами.

«Ното homini lupus» — человек человеку волк, а не брат себе подобному. Разрешите мне привести два примера, чтобы пояснить этот момент. В Чикаго я встретился с богатым торговцем, подвизавшимся в пищевой промышленности. Несколько наивно он спросил его, каким образом он устанавливает свои цены. Он ответил просто: «Я устанавливаю такие цены, какие может выдержать рынок». Другими словами, он берет столько, сколько может, не учитывая стоимости рабочей силы или «нужд» потребителя. И опять «человек человеку волк». Вторым примером в Нью-Йорке я

емлемой частью американской жизни. Похоже, что единственное место, где можно найти «хорошую жизнь» или «великое общество», — это в красных журналах, подобных журналам «Лайф» и «Беттер хоумс», или в кино.

На время угроза маккартизма отступила. Верховный суд вынес несколько решений, чтобы сдержать размах этого надругательства над моей страной. Я почувствовал некоторое облегчение, будто в наполненной дымом комнате открыли окно. Однако в скором времени окно свободы пришлось закрыть. Пуля в Техасе быстро положила конец поискам «новых рубежей». Ударная волна от этой пули задела меня в такой же степени, в какой она задела остальной мир. Этот холодный октябрьский день вернул меня к холодной действительности американской жизни. Против новых идей и «новых рубежей» будут бороться не с помощью голоса разума, а будут уничтожать их путем применения силы. Нельзя допускать того, чтобы люди стремились к свободе от вмешательства со стороны других. Если люди говорят, что Вьетнам хочет всего лишь Вьетнама для вьетнамцев, как, например, Алжир хотел Алжира для алжирцев, то этих людей не считают патриотами, и высказываются мнение, что они должны заняться комиссией по расследованию антиамериканской деятельности.

Таким образом, неясное положение в Америке начинает принимать четкий рисунок. Военно-промышленный комплекс стремится к тому, чтобы получить в свои руки контроль. — острая часть народа должна выполнять его приказы. Борьба классов — это реальная действительность. Маккарти разыскивал всех, кто мыслит «по-другому»; комиссия по расследованию антиамериканской деятельности рыщет по Америке, разыскивая людей, занимающихся «антиамериканской деятельностью»; ФБР фотографирует участников похода; ЦРУ просочилось в университеты. Силы тех, кто направлял пулю в Техасе, становятся все более наглыми. Недавно законодательное собрание одного штата отказалось предоставить место избранному в него депутату, таким образом нарушая свою конституцию; оно сделало это потому, что он выступил против расширения вьетнамской войны. Герою второй мировой войны было отказано в погребении на Арлингтонском национальном кладбище только потому, что одно время он был коммунистом. Преподаватели, которые выступают за мир, увольняются из колледжей и школ. За подобные демонстрации студентов «наказывают» тем, что зачисляют их на военную службу. Профессоров университетов лишают принадлежащего им по конституции права на путешествия только потому, что они посетили страны, которые, по мнению государственного департамента, являются нежела-

тельными. Люди боятся высказать свое мнение, чтобы не потерять свой паспорт или не натолкнуться на непреодолимые юридические препятствия в возобновлении паспорта. Все эти отдельные моменты начинают приобретать четкий рисунок, и этот рисунок расшифровывается так: фашистские репрессии и потеря свободы.

И тогда я подумал, как же я могу продолжать обучать американскую молодежь, рассказывая о Великом обществе, когда я сам увидел, что это общество — обман. Как я могу продолжать воспитывать уважение к таким патриотическим заявлениям, как, например, речь Пат-

рика Генри* в законодательном собрании Вирджинии, в которой он жаловался на то, что, если Англия пришла для того, чтобы обеспечить мир, то почему англичане привезли с собой так много оружия? Эти слова звучали более справедливо для Вьетнама. Американские лидеры сейчас являются колонизаторами. Как я могу говорить о верности флагу, который американские лидеры используют, чтобы обличить покровом respeitability свои преступления и убийства? Нет, я не могу. Передо мной был один путь: покинуть Америку, которую я люблю, и искать свою судьбу в стране, которая символизирует мир и равенство для всех.

Я знал, что будут делаться попытки очернить мое имя. Я, однако, должен поступать правильно, независимо от последствий. Борьба за дело мира в Америке усиливается, и я хочу, чтобы мой призыв к миру услышали во всем мире.

Недавно многие выдающиеся люди высказались против войны во Вьетнаме. Самый видный из них, сенатор Грюнинг, выступая 3 августа в сенате, критически отметил, что правительство Джонсона не внушает к себе должного доверия. Он говорил об умышленной попытке со стороны правительства сбить с толку американскую общественность. Грюнинг привел слова помощника министра обороны Артура Сильвестра: «Патриотический долг американских журналистов состоит в том, чтобы распространять только такую информацию, в свете которой Соединенные Штаты выглядят хорошо». Отвечая на обращения к нему слова: «Разумеется, Артур, вы не ожидаете от американской прессы, чтобы она была служанкой правительства?», он заявил: «Это именно то, чего я от нее ожидаю». На основании этих, а также других фактов сенатор Грюнинг пришел к выводу, что «чиновники американского правительства сбивают с толку американский народ». Я хотел бы сделать еще один вывод: если это действительно так, то разве можно ожидать от многих американцев, чтобы они думали о войне по-другому; разве могут они искать утешения в чем-то ином, кроме вздора, вроде: «Я люблю бомбу; она обеспечивает мне свободу». Как могут делать разумные выводы люди, живущие в атмосфере, пропитанной грязным туманом заведомой дезинформации?

И после этого президент Джонсон находит в себе смелость надеяться, что люди поверят его предвыборным обещаниям. Выступая 19 августа в городе Сиракузы, штат Нью-Йорк, с речью, он обещал помочь «обитателям трущоб» и покончить с «извлечением прибыли из бедности».

Далее он охарактеризовал эксплуатацию бедняков владельцами трущоб как постыдную и пообещал пересмотреть

Гарольд М. КОХ.

17.9.66

Патомкам на вечнае карыстанне

Шота Руставелі.

Імя Шота Руставелі — вялікага грузінскага паэта і мысліцеля, які жыў і тварыў у самым пачатку эпохі Адраджэння, — шырока вядома ўсяму чалавештву. Яго бессмяротная паэма «Віцязь у тыгравай шкуры», створаная на рубяжы XII—XIII стагоддзяў, прасякнута вялікімі ідэямі гуманізму і патрыятызму. Яна ўслаўляе барацьбу чалавека за панаванне добра і справядлівасці на зямлі. Паэма — узнёсла гімн Чалавеку, сяброўству і мужнасці.

Глыбока рэалістычная ў сваёй аснове паэма, нягледзячы на тое, што на грацягу многіх стагоддзяў рэакцыйныя сілы імкнуліся знішчыць яе, захавалася да нашых дзён не толькі як твор прагрэсіўнай літаратуры далёкіх часоў, але і як шэдэўр паэтычнага майстэрства, бліскучы мастацкі твор, твор філасофскай глыбіні пазнання свету і жыцця, яркіх рэалістычных вобразаў.

Паэма «Віцязь у тыгравай шкуры» трывала і назаўсёды заняла сваё пачэснае месца ў гісторыі сусветнай літаратуры. Яна перакладзена амаль на ўсе мовы народаў Савецкага Саюза, на многія мовы Еўропы і Азіі. Першыя пераклады ўрыўкаў з паэмы на беларускую мову былі зроблены ў 1937 годзе.

Зараз у выдавецтве «Беларусь» выйшла ўся паэма Шота Руставелі ў перакладзе на беларускую мову. Перакладчыкі — Алесь Звонак і Мікола Хведаровіч — паспяхова справіліся з пачэснай і мнагатурнай задачай: яны здолелі пранікнуць у задуму вялікага грузінскага паэта, натхнёна-паэтычна, без стылявога разнабою пераўтварылі паэтыку арыгінала і яго інтанацыйна-стылявы лад.

Ніжэй мы друкуем урыўкі з паэмы «Віцязь у тыгравай шкуры» ў перакладзе А. Звонака і М. Хведаровіча.

Дык сядайма і аплачам мы пакуты Тарызэля.
Хто з народжаных на свеце да яго падобны быў?
З сэрцам, што працята жалем, сеў складаць я, Руставелі,
Нібы перлы, нізкі вершаў пра паданню даўніх быль.

Прымем тое мы без крыўды, што паслаў нам лёс ад роду:
Хай арэ зямлю араты, воін б'ецца на вайне,
Хай шалее закаханы, ў тым знаходзіць асалоду, —
Хто нікога сам не судзіць, суд людскі таго міне!

Дар паэзіі спрадвеку — яснай мудрасці праява,
У напеўнасці чароўнай воля божая відна.
Здольны слухаць — будзе ўсцешан асалодай гэтай з'явы.
Сказ даўгі зрабіць кароткім — вось паэзіі чана!

Для каня выпрабаванне — шпаркі бег і шлях далёкі,
Для таго, хто ў мяч гуляе, — пільны зрок і трапны удар.
Гэтак вась і для паэта — дум спыніць узлёт высокі,
Калі сіла верша чэзне і пачуццяў гасне жар.

Вы зірніце на паэта і на верш яго няроўны,
Калі слоў агонь марнее і радкі губляюць строй, —
Ён скароціць красамоўства, ён не здасца ўсё роўна,
Ён чагана ўдарам трапным бой закончыць, як герой.

Той не можа быць паэтам, хто сяк-так дзве рыфмы звяжа,
Хоць сябе ўяўляе роўным ён сапраўдным песнярам,
Хоць убогай думкі немач кволым вершам перакажа,
Хоць крычыць «Мой верш найлепшы!», нібы мул, упарты сам.

Дробны верш — паэтаў дробных уласціваць і прызвание,
Не пратне людскія сэрцы сцёртых слоў нязграбны лад.
Параўнаў бы я іх з тымі, хто ідуць на паляванне,
Звера буйнага баіцца — б'е адважна зверанят!

Верш у іншых для забавы, ці прысвечаны дзяўчатам,
Ці для кпінаў над сябрамі, ці для іншых дробных мэт.
І такі пацешыць можа, калі думкаю багаты,
Але толькі ў значным творы вызначаецца паэт!

Не, пясняр не мае права марнаваць сваё натхненне,
Сэрца хай аддасць адзінай, ахвярае для яе —
Лепшай з лепшых ва ўсім свеце — вершаў палкіх зіхаценне
І на струнах сэрца песні пра яе адну п'яе.

Сутнасць вечная каханя горды дух наш уздымае,
Пра яго ў звычайнай мове слоў высокіх нестае.

Воля неба ў тым каханні, хоць зямныя скрухі мае,
Хто дасяг яго — хай гоніць прэч сумненні ўсе свае.

Закаханы да вар'яцтва называецца «міджнурам»,
Бо, разлучаны з каханай, вар'яцее ад тугі.
Той імкнецца да вышыняў, супярэчыць грозным бурам,
Ласкай пышнае красуні хутка ўсцешыцца другі.

Быць міджнурам — значыць трэба ззяць красою, нібы сонца,
Сеяць мудрасць, красамоўства, шчодро ласку ўсім дарыць,
Быць свабодным і цяплівым, быць бязлігасным у бойцы, —
Той не можа быць міджнуром, хто пазбаўлен гэтых рыс.

Сэнс каханя для міджнур — прыгажосці свет таемны,
Бедны той, хто на распусту маладосць змяняў сваю.
Ёсць багаты свет каханя, ёсць распусты свет нікчэмны —
Іх не блытайце ніколі — я параду вам даю!

Быць міджнуром — значыць вернасць захаваць сваёй каханай,
Каб падчас разлукі доўгай сэрцам палкім не астыць,
Быць адданым ёй адзінай, прэч адкінуўшы заганы.
Ганьба ўсім спакусам таным, пацалункам іх пустым!

Плач і слёзы па каханай — для міджнур не загана,
Адзіноцтва і блуканні хай спазнае ён да дна,
Вобраз любай хай заўсёды сэрца будзіць неспіхана, —
Толькі людзям не павінна быць душа яго відна!

Ілюстрацыі да кнігі Шота Руставелі «Віцязь у тыгравай шкуры».

Супервокладка да беларускага выдання паэмы.

[Продолжение. Начало в №№ 35—37].

— Прощу прощения, мадам...
— Я, кажется, ясно сказала: сегодня вечером мы обойдемся без ваших услуг, Катрин!

— Извините, — испуганно пролепетала девушка. Так же, как и хозяйка, она свободно владела не только немецким, но и русским языком. — Какой-то господин настойчиво требует вас к телефону... Да, я ему говорила, что мадам

просила не беспокоить ее, но он уверяет, что к нему это не относится, что вы будете очень рады его звонку, что меня строго накажут, если я не доложу вам, и снова требовал вас...

Дженни бросила на служанку взгляд, в котором трудно было прочесть: «Черт бы тебя побрал с твоим телефонным звонком». Потом подошла к гостю.

— Простите, я вас покину на несколько минут. — И удалилась из комнаты, сухо обронив: — Катрин! Раз ты уже здесь, то помешай угли в камине...

— Хорошо, мадам... Петру Максимовичу показалось, что девушка порывается что-то сказать ему. А может, это только показалось. Он сам хотел узнать у нее, где она выучилась русскому языку. Но в этот момент вернулась Дженни.

Хозяйка мило улыбнулась вслед быстро удалившейся из комнаты служанке.

— Это ваша соотечественница, мой дорогой друг. Дитя войны... Лагерь перемещенных лиц... Любовь всеильна. Русская девушка полюбила иностранца. И не вер-

нулась в Россию. Отказалась. А муж мало зарабатывает. Попросилась в наш дом. Аккуратность и исполнительность, видимо, никогда не были ее отличительными чертами. Но что поделаешь, надо быть добрым...

И, подойдя вплотную к гостю, озорно вскинув на него глаза, спросила:

— Как будет разлекать меня русский ученый?

И, не ожидая ответа, Дженни взяла его за руки.

Он деликатно высвободил их, потом решительно поднялся с места, отвесил поклон и сухо сказал:

— Прощу прощения. Дела требуют моего присутствия в гостинице.

И, еще раз откланявшись, удалился...

На следующий день рано утром, выйдя из гостиницы,

Егоров неожиданно где-то на пустынной улице лицом к лицу столкнулся с Катрин. Видимо, она ждала его или, может, шла следом.

— Здравствуйте! Вы, оказывается, русская. Из лагеря перемещенных?

— Вам уже все известно обо мне...

— Вы пришли сюда, чтобы повидать меня?

— Да. К вам большая просьба. Возьмите эту маленькую посылку. Сувенир племяннику. Брат не хочет, чтобы я посылала ему посылки...

Пишет, что не нуждается... И вообще... Чурается. маленький сувенир... Спешит...

Я ему напишу. Он сам зядет к вам. Вы не возражаете? Окажите услугу... Что делать так сложилась судьба. Не упрекайте меня.

[Продолжение следует]

РЕДАКЦИОННАЯ КАЛЕГИЯ